

«Michel Foucault και οι ομολογίες της εκθηλυμένης επιθυμίας:
από το όραμα μιας Παγκόσμιας Δημοκρατίας στην Παγκοσμιοποίηση της Δικανικής
Αφροδίτης ή αλλιώς *colonizing* την ανθρώπινη επιθυμία»

Δήμητρα Τζανάκη

Το φύλο, όπως το αντιλαμβανόμαστε στις μέρες μας, καλύπτεται, από το μυστηριώδες που χαρακτηρίζει υποτίθεται εγγενώς την ανθρώπινη φύση-ανατομία. Παρόλα αυτά, η Colette Guillaumin θεωρεί ότι το φύλο είναι συγκρίσιμο με τη «φυλή»: δεν έχει βιολογική ύπαρξη. Με φόντο αυτή την παρατήρηση κινούμαι σε δύο κατευθύνσεις. Πρώτον, όπως μας έχει αναδείξει ο Michel Foucault, προσπαθώ να κάνω σαφές, εν συντομία, το πώς, στους κλασικούς και στους χριστιανικούς χρόνους, το φύλο αποτέλεσε έναν μηχανισμό που επικύρωνε τη λειτουργία των τεχνολογιών της ηθικής των αφοροδισίων, με στόχο τον προνομιακό τόπο άσκησης της εξουσίας από την ηγεμονική τάξη. Δεύτερον, προσπαθώ να κάνω κατανοητό το πώς, ενώ το φύλο φαινομενολογικά εισάγεται στην επιστήμη ως μια ανατομική διάκριση του σώματος των δύο φύλων, στην ουσία μέσω της Δικανικής Αφροδίτης (1602) μια νέα μορφή εξουσίας ενσωματώνει τον μηχανισμό της ηθικής των αφοροδισίων, καθιστώντας δυνατό το σχεδιασμό, την κατασκευή και τη διάκριση του φύλου των σωμάτων σε δύο, φυσικοποιώντας ιεραρχίες, διαφορές, αποκλεισμούς. Πλέον η ιατρική γνωμάτευση γύρω από το φύλο παρέχεται στα υποκείμενα από τον ειδικό, μετατρέποντας το φύλο σε καθεστώς αλήθειας που θεμελιώνεται σε γνώση που παράγεται μέσα από το πεδίο των επιστημών. Γνώσης που ανέλαβαν οι κλάδοι της ιατροδικαστικής, της βιολογίας, της ανατομίας, της ψυχιατρικής, της εγκληματολογίας, της ψυχανάλυσης, της ευγονικής, της σεξολογίας στους νεωτερικούς χρόνους, ως ύστατη προσπάθεια διάσωσης του Δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού από τον εκφυλισμό της ανεξέλεγκτης ανθρώπινης ανδρόγυνης/γύνανδρης φύσης, ως πρωτόγονης και ζώδους, μέσω της χρήσης του φύλου και των οριοθετήσεων του. Έτσι, το φύλο λειτουργεί ως ένα πρωτεύον πλαίσιο σημασιοδότησης ταξινόμησης της ζωής σε ανθρώπινη και σε μη-ανθρώπινη, μιας και όπως μάς θυμίζει ο γάλλος φιλόσοφος, δεν θα αναζητήσουμε τις ερμηνείες μας «σε παγκόσμιες ανθρωπολογικές κατηγορίες, αλλά στις κατηγορίες αυτές, στα πρόσωπα αυτά, στους ρόλους ή στις λειτουργίες του, υπό αυτόν τον τίτλο, [που] μας υπαγορεύει ο δικός μας πολιτισμός». Έτσι, η κυβερνητικότητα του φύλου εξασφαλίζει ένα καθεστώς αλήθειας που φτάνει στις μέρες μας, με μια τρομακτική διεύρυνση του βιοϊατρικού λόγου και των εφαρμογών του, στο προσκήνιο της συνεχούς παραγωγής του κρατικού φύλου, μέσω της καθυπόταξης θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων, μέσω όχι μόνο της καταστολής, αλλά και ενός αποικιοκρατούμενου τρόπου πολιτικού στοχασμού, αυτοπροσδιορισμού και επιθυμίας.

Σύντομο Βιογραφικό

Η Δήμητρα Τζανάκη είναι δρ. Ιστορίας (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης) και αυτή την περίοδο είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Κ.Π.Α), όπου διδάσκει σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο ίδιο τμήμα. Είναι επίσης υπεύθυνη της οργάνωσης και του συντονισμού των σεμιναρίων της Ομάδας Μελέτης Φύλου και Δημοκρατίας του Εργαστηρίου Ελληνικής Πολιτικής (Ε.Κ.Π.Α), με τον τίτλο «Φύλο, Σεξουαλικότητα, Επιστήμη και Εξουσία». Έχει συγγράψει άρθρα και βιβλία και τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα κινούνται στην ιστορία και θεωρία του φύλου και της σεξουαλικότητας, καθώς και στην ιστορία της ψυχιατρικής, της εγκληματολογίας, της ιατροδικαστικής, της ψυχανάλυσης. Τελευταία δημοσίευση το Δ. Τζανάκη, *Φύλο και Σεξουαλικότητα: Ξεριζώνοντας το ανθρώπινο (1801-1925)*, Αθήνα 2018 και το Δ. Τζανάκη (επιμ.), *Καύλα, Υγεία και Επανάσταση* (Αθήνα, Αθήνα, υπό έκδοση).